

TPO-liitto

2018

Vuosikertomus

Sisältö

Taiteen perusopetusliitto – sateenvarjo yhdeksälle taiteenalalle	2
Puheenjohtajan katsaus	3
Muutosten vuosi 2018	4
Opetussuunnitelmaosaamisen ja viestinnän kehittäminen	
• Luotsit ohjaavat uusien opetussuunnitelmien pariin	6
• Viestintästartti	7
Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus	8
Toiminnan organisointi	
• Kevyt organisaatio – monialaista osaamista	10
• Hallitus	11
• Yhteiskunnallisen vaikuttamisen työryhmä	12
• Osaamistyöryhmä	13
• TPO-liitto osallistuu ja ottaa kantaa	14
Talouden näkymiä	16

Taiteen perusopetusliitto – sateenvarjo yhdeksälle taiteenalalle

Taiteen perusopetusliitto TPO ry on perustettu vuonna 2007. Liiton toiminnan päätavoitteina on taiteen perusopetuksen yhteiskunnallisen aseman vahvistaminen ja alan osaamisen kehittäminen.

TPO-liitto toimii jäsenliittojensa yhdyssiteenä ja valvoo niiden etua maan kulttuuri- ja koulutuspolitiikassa. Liitto osallistuu taiteen perusopetuksesta käytävään keskusteluun ja pyrkii vaikuttamaan alaa ja sen rahoitusta koskeviin ratkaisuihin. Liitto ottaa kantaa ajankohtaisiin koulutus- ja kulttuuripoliittisiin kysymyksiin ja osallistuu asiantuntijana alan verkostojen toimintaan.

TPO-liiton jäseninä ovat valtakunnalliset taiteen perusopetusta edustavat liitot:

Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto ry

Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry

Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry

Suomen sanataideopetuksen seura ry

Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP ry

Jäsenjärjestöt edustavat yhteensä 270 taiteen perusopetusta antavaa jäsenoppilaitosta ja informaatiojäsentä, jotka antavat *arkkitehtuurin, kuvataiteen, käsityön, mediataiteiden, musiikin, sanataiteen, sirkustaiteen, tanssin ja teatteritaiteen* taiteen perusopetusta.

Puheenjohtajan katsaus

10 vuotta täyttänyt TPO-liitto otti harppauksen kohti aikuisuutta saatuaan vuonna 2018 rahoituksen kokopäiväisen toiminnanjohtajan palkkaamiseen.

Yhteisömme syntyi innostuksesta taiteiden väliseen vuorovaikutukseen ja taideopetuksen kehittämiseen. Vuosien varrella on kasvettu asiantuntijaelimeksi, joka kutsutaan mukaan kaikkialle, missä taideopetusta pohditaan.

Eikä ihme, taiteen perusopetus on jalokivi suomalaisessa koulutuskentässä kansainvälisestäkin tarkasteltuna. Omaleimaisuus syntyy yhdistelmästä pohjoismaista lapsilähtöisyyttä ja tavoitteellista opetusta opetussuunnitelmien ja pätevien opettajien. Useimmista maista löytyy vain toista.

Yhteiskunnan tuki tekee opetuksesta saavutettavaa. Taiteen perusopetuksessa on enemmän oppilaita kuin lukioissa. **Oppilaitokset luovat pohjan suomalaiselle taide-elämälle ja toimivat luovuuden ja hyvinvoinnin osaamiskeskuksina.**

Satsaus on kannattanut: Tuloksistaan taiteen perusopetus tunnetaan. Samalla kulttuurialat ovat kasvaneet suurimpien työllistäjien joukkoon.

Paljon on vielä tehtävää. TPO-liitto ei jumitu eroavaisuuksiin vaan edistää asioita, jotka ovat yhteisiä kaikille taidealoille. **Oppilaitosverkoston rahoituksen kehittäminen sekä uusien järjestämislupien että tuntilisäysten myötä on päätavoitteemme.** Saatavuutta ja yhdenvertaisuutta edistetään useissa eri yhteyksissä.

Toiminnan tunnettuus on suuri haaste: Käynnistimme 2018 suursatsauksen viestintäsuunnitelman rakentamiseksi ammattilaisten avustuksella. Oppilaitokset saavat pian käyttöönsä viestinnän työkirjan.

Pedagogisesti vuosi on ollut merkittävä: Uudet opetussuunnitelmat otettiin käyttöön. Paitsi asiantuntijoina niiden laatimisessa, myös jalkauttamisessa toimimme kouluttavana yhdysiteenä.

Yhä lapsilähtöisempää, monipuolisempaa ja luovempaa taiteen perusopetusta on Suomen lapsille luvassa.

Tulevaisuuden haasteena on taidekasvatuksen kentän moninaisten toimijoiden kartoittaminen ja tehtävien kirkastaminen. **Taiteen perusopetuksen perustehtävä löytyy kysymällä, mikä on asia, jota kukaan muu ei yhteiskunnassa hoida.** Vastauksen tiedämme. Mitä kirkkaampana se säilyy, sitä enemmän säteilyvaikutuksia voidaan hyödyntää eri aloilla peruskoulusta varhaiskasvatukseen ja vanhuksiin.

Elämä ilman taidetta on elotonta. Yhteiskunnan murroksessa on entistä tärkeämpää vahvistaa, kirkastaa ja viestiä taiteen perusopetuksesta – yhteistyössä ja yhteisiin tavoitteisiin kiinnittyen.

Paula Jordan,
Hallituksen puheenjohtaja

Muutosten vuosi 2018

Vuosi oli TPO-liitolle monin tavoin poikkeuksellinen. Liiton pitkäaikainen toiminnanjohtaja *Anu Hietala* siirtyi maaliskuun alusta alkaen uusiin tehtäviin ja kevään ajan toiminnasta vastasi vt. toiminnanjohtaja *Eeva Kaisa Malin*. Helmikuussa saatu päätös aiempaa merkittävästi suuremmasta opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä toiminta-avustuksesta mahdollisti ensimmäisen täysipäiväisen toiminnanjohtajan rekrytoinnin käynnistämisen. Uusi toiminnanjohtaja *Viivi Seirala* aloitti työnsä elokuun alussa.

TPO-liitto kiittää Anua pitkäaikaisesta sitoutumisesta ja taiteen perusopetuksen eteen tehdystä työstä.

Liitto kiittää myös Eeva Kaisaa, joka varmoin ottein luotsasi liiton läpi kevään mukanaan tuomien muutosten.

Opetussuunnitelmaosaamisen ja viestinnän kehittäminen

Luotsit ohjaavat uusien opetussuunnitelmien pariin

” Ilman Luotsit -koulutusta en olisi osannut tehdä opetussuunnitelmaa. Nyt tiedän, mitä se edellyttää ja osaan katsoa asiaa laajemmasta näkökulmasta. Luotsit -koulutus motivoi muutenkin kehittämään toimintaa ja se näkyy koulussamme jo nyt. ”

Liiton mittava opetussuunnitelmaosaamisen lisäämiseen tähtäävä **Luotsit I -täydennyskoulutushanke** päättyi keväällä, ja sai jatkoa heti syksyllä **Luotsit II -koulutuksen** käynnistyessä. Luotsit I -koulutukseen osallistui kahden vuoden aikana yli 350 opettajaa ja rehtoria, ja myös Luotsit II -koulutuksen kaikki 300 koulutuspaikkaa täyttyivät syksyn ilmoittautumisen yhteydessä.

Vuonna 2017 käynnistyneen, ja kevään 2018 aikana päättyneen, Luotsit I –koulutuksen tavoitteena oli tukea opettajia ja rehtoreita uusien opetussuunnitelmien laadinnassa. Syksyllä käynnistetyssä Luotsit II –koulutuksessa keskitytään arvioimaan uusia käyttöön otettuja paikallisia opetussuunnitelmia ja lisäämään opettajien ja rehtoreiden valmiuksia niiden käyttämisessä. Koulutus jatkuu vuonna 2019.

Luotsit -koulutus oli toimintavuoden suurin **satsaus**. Hanke työllisti osa-aikaisesti seminaarikoordinaattorin, seitsemän jäsenliittoja edustavaa taiteenalakoordinaattoria ja edellytti toiminnanjohtajan ja jäsenliittojen työpanosta. Koulutus toteutettiin Opetushallituksen rahoituksella.

” Pienryhmissä tapahtuneet keskustelut ja hyvät luennot auttoivat hurjasti oman oppilaitoksen opsin eteenpäin viemisessä. Sai vertaistukea ja mietintä-apua oman alan konkareilta. Verrattoman tärkeää! ”

Viestintästartti

Jokainen kohtaaminen on mahdollisuus viestiä siitä, mitä taiteen perusopetus on ja miksi se on tärkeää. Mitä yhtenäisempää viestintä on, sitä paremmin taiteen perusopetuksen ääni kuuluu.

Viestinnän kokonaisvaltainen kehittäminen käynnistettiin syksyn aikana. Lokakuussa liiton kehittämispäivillä aloitettiin viestinnän työkirjan laatiminen yhteistyökumppaniksi valitun viestintätoimiston tuella. Viestintävälineitä tarjoamalla tuetaan oppilaitoksia paikallisessa vaikutustyössä ja yhteistyössä kuntapäättäjien kanssa. Jäsenliittojen avulla oppilaitoksia sitoutetaan alan yhteisen viestin viejiksi.

Voimakkaalla yhteisellä äänellä varmistetaan, että taiteen perusopetuksen toimintaedellytykset säilyvät tai kasvavat sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla.

Viestinnän toteutusta päästään kokeilemaan vuoden 2019 aikana. Tuolloin uusitaan myös liiton verkkosivut.

Viestinnän avulla lisätään taiteen perusopetuksen tunnettuutta ja jaetaan tietoa alasta.

Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus

Liiton päämääränä on, että laadukas, tavoitteellinen ja pitkäkestoinen taidekasvatus on jokaisen lapsen ja nuoren perusoikeus. Tavoitetta toteutetaan kumppanuuksien ja jäsenyyksien kautta.

TPO-liitto oli toimintavuonna yhteistyökumppani:

SATA2-hankkeessa, jonka avulla lisätään taiteen perusopetuksen järjestäjien ja lastenkulttuurikeskusten osaamista erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten taidekasvatuksessa. Hankkeen toteuttajina ovat Pirkanmaan lastenkulttuurikeskukset ja yhteistyössä mukana Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto, Kulttuuria kaikille –palvelu ja Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö VAMLAS.

Suomen musiikkioppilaitosten liiton *Taidekasvatustalkoot -haastekampanjassa*, joka levittää toimintamalleja saavutettavuuden kehittämiseksi sekä kannustaa uusia oppilaitoksia lisäämään sosiaalisen näkökulman huomioimista toiminnassaan sekä taloudessaan. Kansanedustaja Raija Vahasalon valitsema vuoden 2018 Taidekasvatusteko oli Kuopion konservatorion organisoima VOIMALA-yhteistyöverkosto, joka vie yhdeksän kumppanin voimin taiteita mm. päiväkoteihin, sairaaloihin, kouluihin ja palvelukeskuksiin.

Osana hallitusohjelman kärkihanketta Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta vuonna 2017 perustetussa *Taidekasvatuksen observatoriossa*. Tutkimusta ja käytännön taide- ja kulttuurikasvatustyötä yhdistävä verkosto on jäsenenä eurooppalaisessa ENO –verkostossa. (European

Network of Observatories in the field of Arts and Cultural Education).

Kulttuuria kaikille - palvelun (Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry) *toiminnassa*. Kulttuuria kaikille palvelu tarjoaa tietoa ja tukea saavutettavuuden ja moninaisuuden kysymyksissä.

Taideyliopiston *ArtsEqual-tutkimushankkeessa*, jossa taiteen perinteistä asemaa Suomessa tulkitaan kuuden tutkimusryhmän voimin uudelleen siten, että taide ymmärretään kaikille tasapuolisesti kuuluvana peruspalveluna, joka edistää laaja-alaisesti hyvinvointia. TPO-liitto oli mukana laatimassa syksyllä taiteen perusopetuksen oppilaitoksille suunnattua kyselyä toimenpiteistä opetuksen saavutettavuuden edistämiseksi.

Toiminnan organisointi

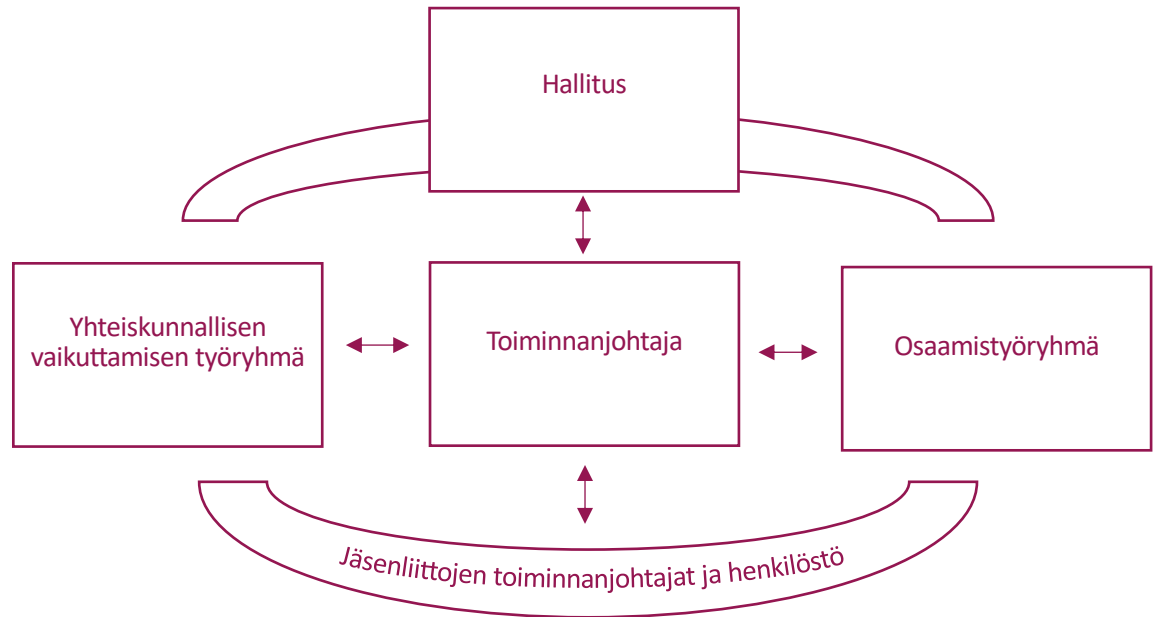

Kevyt organisaatio – monialaista osaamista

TPO-liitolla oli toimistossaan heinäkuun loppuun asti palkattuna osa-aikainen toiminnanjohtaja ja elokuun alusta alkaen täysipäiväinen toiminnanjohtaja. Lisäksi liitolla oli toimintavuonna palkattuna tuntiperusteisesti työskentelevä seminaarikoordinaattori ja Luotsit täydennyskoulutuksen toteutukseen osallistuneita tuntityöntekijöitä. Kirjanpidon liitto hankki ostopalveluna.

Työtä organisoidaan pitkälti jäsenliittojen edustajista koostuvien työryhmien avulla. Työryhmien kautta saadaan eri taiteenalojen osaaminen koottua samana pöydän ääreen.

Työryhmät on muodostettu tuomaan asiantuntijuutta ja sparraamaan liiton päätavoitteiden, taiteen perusopetuksen yhteiskunnallisen aseman vahvistamisen ja alan osaamisen kehittämisen, toteutumiseen tähtäävien hankkeiden onnistumista.

Hallitus

Puheenjohtaja

Paula Jordan

Varapuheenjohtaja

Minna Hyytiäinen, (4.6. alkaen), Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito

Kaisa Penny, (25.5. asti), Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto

Jäsenet

Pekka Lehtimäki, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto

Pia Poutanen, Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP

Raimo Päiväläinen, (25.5. asti), Suomen musiikkioppilaitosten liitto

Nina Rissanen, (25.5. alkaen), Suomen musiikkioppilaitosten liitto

Sanna Saarela, (25.5. alkaen), Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto

Maami Snellman, Suomen sanataideopetuksen seura

Hallituksen kokouksiin osallistuivat kutsuttuina asiantuntijoina toiminnanjohtajat:

Timo Klemettinen, Suomen musiikkioppilaitosten liitto

Riikka Mäkikoskela, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry

Jaana Nuottanen, Kansalaisopistojen liitto

Hannele Niiranen, Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP

Hallituksen sihteerinä toimi liiton toiminnanjohtaja.

Hallitus kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa.

Yhteiskunnallisen vaikuttamisen työryhmä

TPO-liiton toiminnan tuloksena taiteen perusopetuksen toimintaedellytykset paranevat ja tietoisuus taiteen perusopetuksesta ja taidekasvatuksen merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle lisääntyy.

Keväällä työryhmän puheenjohtaja osallistui uuden toiminnanjohtajan rekrytointiin sekä ministeriön ja Opetushallituksen tapaamisiin.

Syksyllä ryhmä pääsi jälleen kokoontumaan, ja tarttui liiton viestinnän kehittämiseen. Ryhmässä valmisteltiin liiton hallitukselle viestintäkumppanin valinta, ja aloitettiin viestinnän työkirjan laatiminen. Tavoitteena on lisätä taiteen perusopetuksen tunnettuutta ja tietoisuutta monipuolisesta opetustarjonnasta.

Puheenjohtaja

Minna Hyytiäinen, Käsi ja taideteollisuusliitto Taito

Jäsenet

Timo Klemettinen, Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry

Pia Krutsin, Suomen sanataideopetuksen seura ry

Juha Saari, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry

Irmeli Toiviainen, Tanssioppilaitosten liitto, STOPP ry

Annina Ärölä, Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto ETOL ry

Osaamistyöryhmä

TPO-liiton toiminnan tuloksena taiteen perusopetuksen laatua, pedagogiikkaa sekä itsearviointia kehitetään.

Puheenjohtaja

Riikka Mäkikoskela (4.6. alkaen), Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry

Jäsenet

Anita Koistinen, (1.8. alkaen) Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto

Kaija Kontunen, (31.7. asti) Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP

Eeva Kaisa Malin, (31.7. asti) Suomen musiikkioppilaitosten liitto

Monica Martens-Seppelin, Suomen sanataideopetuksen seura

Hannele Niiranen, (1.8. alkaen) Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP

Marja-Leena Seilo, Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito

Osaamistyöryhmä toimi vuoden 2018 ajan Luotsit –koulutuksen ohjausryhmänä. Ryhmässä suunniteltiin koulutuksen rakennetta ja sisältöjä.

Ninni Sulva-Vakkilainen, (1.8. alkaen) Suomen musiikkioppilaitosten liitto

Carita Välihalo, (31.7. asti) Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto

Matti Vääntinen (31.12. asti), Suomen musiikkioppilaitosten liitto

Rea Warme, (1.1. alkaen) Suomen musiikkioppilaitosten liitto

Johanna Pohjolainen, Luotsit –koulutuksen seminaarikoordinaattori

osallistui kokouksiin syksyn ajan.

TPO-liitto osallistuu ja ottaa kantaa

TPO-liiton edustajat:

Harrastamisen strategia –työryhmä,

opetus- ja kulttuuriministeriö

Viivi Seirala

Sata2 –saavutettava taideharrastus hankkeen ohjausryhmä

Jouni Auramo

Marja-Leena Seilo

Sata2 –saavutettava taideharrastus hankkeen laajennettu ohjausryhmä

Anu Hietala (28.2. asti)

Viivi Seirala (27.8. alkaen)

Suomen taidekasvatuksen Observatorio

Anu Hietala (28.2. asti)

Timo Klemettinen

Viivi Seirala (27.8. alkaen)

TPO-liitto lausui seuraavista asioista:

TPO-liitto antoi vuoden 2018 aikana viisi lausuntoa ja oli kaksi kertaa eduskunnan sivistysvaliokunnan kuultavana.

Muistio kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain uudistamiseksi, *opetus- ja kulttuuriministeriö*

Kannanotto opetus- ja kulttuuriministeriön ehdotukseen vuoden 2019 talousarvioksi

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019, *Sivistys- ja tiedejaosto*

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 11 b §:n muuttamisesta, *Sivistysvaliokunta lausunto ja kuuleminen*

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta, *Sivistysvaliokunta lausunto ja kuuleminen*

Talous

Talouden näkymiä

Tilikauden ylijäämä oli 1 039,43 euroa. Tulos on hyvin lähellä suunniteltua nollatulosta, joten **kauden voidaan katsoa onnistuneen.**

TPO-liiton taloudelliset toimintaedellytykset paranivat tilikaudella huomattavasti, kun opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi helmikuussa 50 000 euron lisäavustuksen liiton toimintaan.

Muutoksia varsinaisen toiminnan suunniteltuihin kuluihin nähden tapahtui vuoden aikana erityisesti henkilövaihdoista johtuen. Täysipäiväinen toiminnanjohtaja aloitti työssään suunniteltua myöhemmin, joten toimistohenkilökunnan palkat jäivät aiottua pienemmiksi ja vastaavasti rekrytointiprosessista johtuen ulkopuoliset palvelut nousivat suunniteltua korkeammiksi. Samoin syksyllä

käynnistetty viestinnän kehittämisprojekti nosti ostopalvelujen osuutta suunniteltua korkeammiksi.

Liiton tärkein rahoitus on opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä toiminta-avustus, joka vuodelle 2018 oli 80 000 euroa. Lisäksi liitto sai Opetushallitukselta rahoitusta Luotsit – koulutusten järjestämiseen. Vuosille 2018-2019 myönnetty avustus on yhteensä 81 715 euroa.

Liiton tulot rakentuivat toimintavuonna voimakkaasti valtion myöntämien avustusten varaan. **Avustusten korkea osuus tuloista muodostaa myös liiton talouden keskeisimmän riskin.** Talouden liikkumavara jäi toimintavuonna hyvin pieneksi, eikä harkinnanvaraisten tukien jatkuvuutta voida taata. Muita tuloja liitto sai

ainaostaan jäsenmaksuista, jotka kattojärjestönä toimivalla liitolla ovat vähäiset, yhteensä 4 061 euroa.

Näin ollen jäsenliittojen edustajien työpanos erityisesti työryhmätyöskentelyyn osallistumalla on TPO-liitolle myös taloudellisesti välttämätöntä. Liitolla ei ole toistaiseksi mahdollisuutta palkata lisää henkilöstöä, joten **jäsenliittojen tarjoama työpanos lisää liiton toimintamahdollisuuksia huomattavasti.** Toimintavuonna työryhmät kokoontuivat erityisesti syksystä alkaen aiempaa useammin.

Liiton tilintarkastajana toimi KHT Risto Ekholm.